

Dars ishlanmasini tuzish va tashkil etish

Mohinur Ismoilovna Ravshanova
Buxoro davlat pedagogika instituti

Annotatsiya: Maqolasi, o'qituvchilar va ta'lim muassasalarining dars ishlanmasini tuzish va tashkil etishda qanday qadam olishlari va qulayliklarini bayon etadi. Maqolada eng muhim masalalarni tahlil qiladi va qulay va samarali dars ishlanmasi yaratish uchun tavsiyalar beradi. O'qituvchilar, o'qituvchilarning shaxsiy va jamiyatiy rivojlanishlarini ko'rib chiqish, biologiya fanini qiziqish va maqsadlarga muvofiq o'rganishlari uchun bu usullardan bir necha tanishtirib ko'rishlari tavsiya etiladi.

Kalit so'zlar: dars ishlanmasi, kontekstni aniqlash, mazmun va maqsadlarni belgilash, qo'llanma, resurslar, ilmiy darajalar

Creation and organization of lesson development

Mohinur Ismailovna Ravshanova
Bukhara State Pedagogical Institute

Abstract: The article describes how teachers and educational institutions can take steps to facilitate the creation and organization of a lesson plan. The article analyzes the most important issues and provides recommendations for creating a convenient and effective lesson development. Teachers are encouraged to consider students' personal and social development and try several of these methods so that they can study biology according to their interests and goals.

Keywords: lesson development, context definition, definition of content and goals, leadership, resources, degrees

Biologiya fanida dars ishlanmasini tuzish va tashkil etish uchun quyidagi umumiy yo'nalishlarga inobatga olinadi:

1. Maqsadni aniqlang: Darsni tuzishdan oldin, darsning maqsadini aniqlang. Maqsad o'qituvchining o'qituvchilarni qanday bilim va ko'nikmalarga ega qilishini belgilashga yordam beradi.

Biologiya fanida maqsadni aniqlash metodidan foydalanish uchun quyidagi usullarni ko'rib chiqamiz:

1. Kontekstni aniqlash: O'qituvchilar maqsadni aniqlashda o'qituvchilarni dars mavzusiga bog'liq turli muloqotlar orqali qanday bilim va ko'nikmaga ega bo'lishlari

kerakligini aniqlashadi. Masalan, "Biologiya nima?", "Biologiya nima uchun kerak?" deb o'quvchilarga so'raladi.

2. O'quvchilarning qiziqishi va talablarini aniqlash: O'quvchilarning biologiyaga qanday qiziqish va talablarga ega bo'lishlari kerakligini tushunish uchun savollar va muloqotlar orqali ularning o'qishga qiziqishini oshirish mumkin.

3. Mazmun va maqsadlarni belgilash: Maqsadlarni aniqlashda o'qituvchilar biologiya fanining o'qitish yo'nalishi, umumiy mazmuni va maqsadlarini belgilashadi. Bu, o'quvchilarning biologiya fanida qanday rivojlanishlari kerakligini tushunishga yordam bera oladi [1-7].

4. O'quvchilarning amaliy ishlar va tajribalariga e'tibor berish: Maqsadni aniqlashda o'qituvchilar, o'quvchilarning biologiya fanida qanday amaliy ishlar va tajribalar bilan shug'ullanishlari kerakligini aniqlashadi. Bu, biologiya fanini o'rganishni amaliy va ko'nikma sifatida tashkil etish uchun muhimdir.

5. O'quvchilarni mustaqil o'rganishga rag'batlantirish: Maqsadni aniqlashda o'qituvchilar, o'quvchilarni mustaqil o'rganish va tadqiqot qilishga rag'batlantirishadi. Ular o'zlarining qiziqishi va so'zlashishlari orqali qanday bilim olishlari mumkinligini tushunishlari kerak.

6. Qo'llanma va resurslarni taqdim etish: Maqsadni aniqlashda o'qituvchilar, o'quvchilarga biologiya fanini o'rganish uchun qanday qo'llanmalar, maqolalar, kitoblar va boshqa resurslardan foydalanishlari mumkinligini ko'rsatishadi.

7. O'quvchilar orasidagi birinchi darajali maqsadlar: Maqsadni aniqlashda o'qituvchilar, o'quvchilarni o'qish davomida ularning biologiya fanida kuchli vaqtinchalik, o'rtacha va uzluksiz darajada qanday rivojlanishga erishishlari uchun o'zlarining birinchi darajali maqsadlari aniqlanishini taqdim etishadi.

Bu usullar biologiya fanida maqsadni aniqlashda yordam bera olish uchun yaxshi bo'ladi. O'qituvchilar, o'quvchilarning shaxsiy va jamiyatiy rivojlanishlarini ko'rib chiqish, biologiya fanini qiziqish va maqsadlarga muvofiq o'rganishlari uchun bu usullardan bir necha tanishtirib ko'rishlari tavsiya etiladi.

2. O'quvchilarning ilmiy darajalarini bilib olish: O'quvchilarning umumiy bilim va malakasini aniqlash, ularning o'zlarining biologiya fanida nechanchi bosqichda turishiga qarab tayyorlash uchun muhimdir.

O'quvchilarning biologiya fanida ilmiy darajalarini bilib olish uchun quyidagi usullarni ko'rib chiqamiz:

1. Ilmiy darajalarni tushunish maqsadi: O'qituvchilar o'quvchilarni ilmiy darajalarni tushunish maqsadiga erishish uchun tushuncha berishadi. O'quvchilarga biologiya fanining amaliyoti, teoriyasi, va nazariyasi bo'yicha o'rganishlarini talqin qilishadi.

2. Taqdimotlar va darsliklardan foydalanish: Biologiya fanini o'rganishda o'quvchilarga taqdimotlar va darsliklar orqali ilmiy ma'lumotlarni berishadi.

O'qituvchilar, qo'llanilgan taqdimotlar orqali o'quvchilarga biologiya fanini tushunish va qanday ilmiy darajaga erishishlari kerakligini tushuntirishadi [8-15].

3. Amaliyotlar va laboratoriyalar: Biologiya fanida o'quvchilarni ilmiy darajalarini oshirish uchun amaliyotlar va laboratoriyalar ishlash muhimdir. Bu texnikalardan foydalanib, o'quvchilarni biologiya mavzularini amaliy ko'rib chiqishga chaqirishadi.

4. Ilmiy tadqiqotlar va proyektlar: O'quvchilarni biologiya fanida ilmiy darajalarini oshirish uchun tadqiqotlar va proyektlar tashkil etishadi. Bu, o'quvchilarni mustaqil o'rganish, tahlil qilish, va ilmiy qo'llanmalar bilan ishlashlari uchun imkoniyat yaratishadi.

5. Ilmiy sahifalar yaratish: O'quvchilarga biologiya mavzularini ilmiy ravishda tasniflash va sahifalar yaratish orqali, ular o'zlarining o'rganish jarayonini ma'lum bir tartibda tuzishadi.

6. Ilmiy konferensiyalarda ishtirok etish: O'quvchilarni biologiya fanida ilmiy darajalarini oshirish uchun ularni ilmiy konferensiyalarda ishtirok etishga yoki o'z tadqiqotlarini boshqa o'quvchilar bilan baham ko'rishga ma'qullashadi.

7. So'zlashish va munozara: O'quvchilarni biologiya mavzularida fikr almashish, savollar berish va munozara qilishga rag'batlantirishadi. Bu, ularni mustaqil o'rganuvchi, fikr bildiruvchi va o'rganilgan bilimlarni boshqalarga o'rgatuvchi xususiyatlarga ega bo'lishiga olib keladi.

8. O'quvchilarni biologiya fanida ixtisoslashtirish: O'quvchilarni biologiya fanida ixtisoslashtirish orqali, ularning belgilangan sohaga qiziqishlarini oshirib, shu sohaga oid ilmiy bilim va ko'nikmalarini oshirishadi.

Bu usullar, o'quvchilarni biologiya fanida ilmiy darajalarini oshirish uchun keng qamrovli va samarali bo'lib, ularni mustaqil o'rganish va o'zlashtirish jarayonida ilmiy moliya va bilim boshqaruvi bilan ta'minlashadi.

3. Dars rejalari va tartiblarni tuzing: Dars rejalari va tartiblari tuzishda ham maqsad, o'quvchilar vaqti, resurslari va qo'llab-quvvatlashini ehtiyotkorlik bilan hisobga oling.

Biologiya fanida dars rejalari va tartiblarni tuzish uchun quyidagi usullarni ko'rib chiqamiz:

1. Darsni boshlash va tugatish: Dars rejalarni tuzishda avval, darsni boshlash va tugatish vaqtini belgilang. Bu, o'quvchilarni to'plangan vaqtga solishtirish va darsning boshlanishi va tugatilishi haqida o'quvchilarni ma'lum qilishga yordam bera oladi.

2. Dars mavzularini tartiblash: Dars rejalarni tuzishda o'quvchilarni biologiya mavzulari bo'yicha tartiblash muhimdir. Bu, dars davomiyligi ichida o'quvchilarning birinchi qo'yilgan mavzulardan so'ngra keyingi mavzularga o'tishini ta'minlashadi.

3. Birinchi tushunchalar: Darsning boshlanishida birinchi tushunchalar va ma'lumotlar berish. Bu, dars mavzusiga kirish uchun o'quvchilarni tayyorlash uchun muhimdir.

4. O'quvchilarni qiziqtirish: Dars rejalarini tuzishda darsning mazmuni va shakli bilan o'quvchilarning qiziqtirilishini ta'minlash kerak. Bu, qiziqarli misollar, fotosuratlar, videolar, va interaktiv mashg'ulotlar orqali amaliy bilim olishga imkon beradi.

5. Taqdimotlar va multimedia vositalardan foydalanish: Biologiya darslarida o'quvchilarga taqdimotlar va multimedia vositalardan foydalanish, masalan, slaydlar, videolar, interaktiv animatsiyalar va boshqa multimedia elementlar orqali o'quvchilarning biologiya mavzularini yanada tushunishini ta'minlashadi [16-19].

6. Amaliy mashg'ulotlar va laboratoriyalar: Dars rejalarini tuzishda o'quvchilarga biologiya fanini amaliy ravishda o'rganish imkoniyatini taqdim etish uchun amaliy mashg'ulotlar va laboratoriyalar tashkil etish muhimdir.

7. Savollar va javoblar: O'quvchilarga mavzularni tushunish va natijalarni qo'llash uchun savollar va javoblar tashkil etish. Bu, o'quvchilarni faol tarzda qatnashishga chaqirish va murojaat qilishga erishishga yordam bera oladi.

8. Kooperativ o'qish: O'quvchilarni guruhda ishlash va bir-birlari bilan fikr almashishga imkon berish uchun kooperativ o'qish metodlaridan foydalanamiz. Bu, o'quvchilarning ko'nikmalarni bir-birlari bilan baham ko'rish va o'rganishlarini oshirish uchun muhimdir.

9. Taqdimotlarning qisqa vaqt davri: Taqdimotlarni qisqa vaqt davri ichida tashkil etish. Bu, o'quvchilarning diqqatini yuqori darajada saqlash va maslahatlardan foydalanish uchun imkoniyat yaratadi.

10. Dars oxirida qayta tekshirish va baholash: Darsni tugatishdan keyin o'quvchilarni tushunish darajalarini va o'zlashtirishlarini baholash uchun savollar, sinovlar, yoki muloqotlar tashkil etish.

Bu usullar, biologiya fanida dars rejalarini va tartiblarni tuzishda yordam bera oladi. Har bir metod va vosita o'quvchilar va mavzuga qarab bo'lib o'quvchilar bilan o'zaro munosabatlarni oshirish uchun mos bo'lishi kerak.

4. Interaktiv darslar: Biologiya fanida o'quvchilarni qiziqtirish uchun interaktiv usullarni qo'llang. Virtual laboratoriyalar, tajribavi mashg'ulotlar, video materiallar va boshqa interaktiv vositalardan foydalanamiz.

Biologiya fanida interaktiv darslar tashkil etish uchun quyidagi usullardan foydalanishingiz mumkin:

1. Virtual laboratoriyalar va simulyatsiyalar: Virtual laboratoriyalar va simulyatsiyalar o'quvchilarni biologiya fanida amaliy mashg'ulotlar qilish imkoniyatiga ega qiladi. Ular orqali, o'quvchilar teoritik bilimlarini amaliy ravishda sinov qilishadi [20-23].

2. Interaktiv ma'lumotlar bazalari: O'quvchilar uchun interaktiv ma'lumotlar bazalaridan foydalanamiz. Bu, o'quvchilarga biror mavzu bo'yicha qo'llanma, animatsiya, videolar va boshqa interaktiv materiallar orqali o'rganishlarini ta'minlash uchun foydali bo'ladi.

3. Qo'llanmalarni biriktirish va taqdim etish: O'quvchilarni biologiya mavzulari bo'yicha qo'llanmalar, tajribalar, va yangiliklar bilan tanishtirish uchun onlayn resurslardan foydalanamiz. Ular orqali o'quvchilar yangi ma'lumotlar bilan tanishishadi va fanlarini rivojlantirishadi.

4. Online ko'nikmalar va mashg'ulotlar: Biologiya fanini o'rganishda online ko'nikmalar va mashg'ulotlar tashkil eting. Bu, o'quvchilarning qo'llanmalar va teoritik bilimlarini amaliy ravishda sinov qilishlari uchun juda foydali bo'ladi.

5. Mobil ilova va dasturlar: Biologiya darslarini yanada qiziqarli qilish uchun mobil ilova va dasturlardan foydalanamiz. Bu, o'quvchilarning iste'dodlariga va qo'llab-quvvatlashlari uchun zarur bo'lishi mumkin [24-27].

6. Qo'llanmalar va elektron kutubxonalar: O'quvchilarni interaktiv tarzda o'rganish uchun elektron qo'llanmalar va kutubxonalar ishlatiladi. Bu, o'quvchilar uchun qulay va tezroq manba sifatida ishlaydi.

7. Forum va online munozaralar: O'quvchilar o'zlarini biologiya mavzularida fikr almashish, savollar bermish va boshqa o'quvchilar bilan munozara qilishlari uchun online forumlar yaratish.

8. Quiz va viktorinalar: O'quvchilarni biologiya mavzulari bo'yicha sinov qilish va malakalarini tekshirish uchun online quizlar va viktorinalardan foydalanamiz.

9. Bog'lanish va fikr almashish: O'quvchilarning bir-biriga va o'qituvchiga interaktiv ravishda murojaat qilishlari uchun online kommunikatsiya vositalaridan, masalan, veb-konferensiyalardan foydalanamiz.

10. Real vaqtli amaliy mashg'ulotlar: O'quvchilarni biologiya fanini o'rganish uchun onlayn amaliy mashg'ulotlar va savollar orqali real vaqtli o'quvni ta'minlash.

Bu usullar, biologiya fanida interaktiv darslar tashkil etishda yordam bera oladi va o'quvchilarning faol qatnashishini, qiziqtirishini va tushunish darajasini oshirishga imkon beradi.

5. Amaliyotlar va tajribalar: Biologiya darslarida amaliyotlar va tajribalar o'quvchilarning nazariyasini amalda ko'rishlari uchun muhimdir. Biologiya laboratoriyalari, tabiatshunoslik safari, tajribali mashg'ulotlar, biologiya laboratoriyalari va boshqa amaliyotlar ishlash uchun qulaydir.

Biologiya fanida amaliyotlar va tajribalar metodidan foydalanish uchun quyidagi usullarni ko'rib chiqamiz:

1. Mavzuni tanlash: O'qituvchilar, biologiya fanida amaliyotlar va tajribalar tashkil etish uchun taqdim etilgan mavzularni belgilab, qiziqarli va o'quvchilarning qiziqtiradigan mavzularni tanlashadi.

2. O'quvchilarning e'zozlarini ko'rsatish: Amaliyotlar va tajribalar o'quvchilarning e'zozlarini shakllantirish va ko'rsatish uchun foydalaniladi. O'quvchilarni bu amaliyotlar orqali biologiya fanini mustaqil o'rganishga rag'batlantirish uchun o'zlarining qiziqtirishlari va fikrlarini o'rgatishadi.

3. Asbob va vositalarni tayyorlash: Amaliyotlarni tashkil etishda kerak bo'lgan asbob-ajratmalar va vositalarni to'plashingiz. Bu, laboratoriyalarni yoki boshqa o'quv muassasalarini tashkil etish uchun muhimdir.

4. Tajribalar uchun boshqaruv tizimi: Amaliyotlar va tajribalar o'tkazishda qo'llaniladigan boshqaruv tizimini tuzish muhimdir. Bu, o'quvchilarni guruhlar bo'yicha boshqarish, materiallarni taqsimlash, va tajribalarni samarali bajarishga yordam beradi [28-31].

5. O'quvchilarning ehtiyojlarini baham ko'rish: Amaliyotlar va tajribalar o'tkazilganida o'quvchilarning asosiy ehtiyojlarini (masalan, laboratoriya yoki ma'lumotlar) qanday ta'minlashi kerakligini belgilang.

6. Ko'nikma yaratish: O'quvchilarni biologiya tajribalariga oid ko'nikmalarni o'rganish va ularni amaliyoti ustida ishlovchi ko'nikmalarni tuzish.

7. O'quvchilarning ta'lim maqsadlari: Amaliyotlar va tajribalar o'quvchilarning ta'lim maqsadlari bilan mos kelishi kerak. Ular qanday malakalar olishlari kerakligini tushuntirish, nazariya va amaliyoti bog'liqligini ta'minlash uchun qo'llaniladi.

8. Demonstratsiyalar va mazmunlar: O'quvchilarni tajribalarni amaliy olishlari uchun demonstratsiyalar va mazmunlar tashkil etish. Bu, o'quvchilarning qiziqtirishini oshirish va o'rganishlarini tashkil etishda muhim bo'ladi.

9. O'quvchilarni qo'llab-quvvatlash: Amaliyotlar va tajribalar o'tkazilganda, o'quvchilarning bir-biriga yordam bera olishi va jamiyatiy ishtirok etishi muhimdir. Bu, o'quvchilarni tajribalarini bir-birlari bilan baham ko'rish, maslahat olish va jamiyatda ishtirok etishga chaqiradi [32-36].

10. Natijalarni baholash va munozara: Tajribalar tugagandan so'ng, o'quvchilarning o'zlarining o'rganishlari, tajribalari va natijalari haqida muloqotlar tashkil etish va baholash muhimdir. Bu, ularning o'rganishlarini nazorat qilish, savollarga javob bermish va o'rganilgan materialni qat'iyat bilan o'rganishiga olib keladi.

Amaliyotlar va tajribalar, o'quvchilarning biologiya fanini amaliy ravishda o'rganishiga imkon beradi va ularning konseptual bilimlarini rivojlantirishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Sayidahmedov N. Pedagogik mahorat va pedagogik texnologiya. –T.: O'z MU. 2003.- 66 b.
2. Rizoqulovna, B. M. (2021). Biologiya fanini o'qitishda zamonaviy interfaol

metodlardan foydalanish samarasi. Eurasian Journal of Academic Research, 1(9), 21-24.

3. Аминжонова, Ч. А., & Мавлянова, Д. А. (2020). Методика преподавания предмета “биология” в системе высшего медицинского образования. методологические и организационные подходы в психологии и педагогике, 8-11.

4. Ergasheva, G. (2022). Quasi-professional activity is the basis of successful professional activity (on the example of a future biology teacher). Центр научных публикаций (buxdu.Uz), 23(23).

5. Ergasheva, G. (2022). Stages of formation of professional competence of students. Центр научных публикаций (buxdu.Uz), 23(23).

6. Ergasheva, G. (2022). Method of improving self-study works of students in biology by means of informational resources. Центр научных публикаций (buxdu.Uz), 23(23).

7. Ergasheva, G. (2022). Kompetentli-yo'naltirilgan topshiriqlar(kyt)ning metodik jihatdan qo'llanilishi. Центр научных публикаций (buxdu.Uz), 23(23).

8. Ergasheva, G. (2022). International programs for assessing the quality of education –a factor in increasing the scientific literacy of students. Центр научных публикаций (buxdu.Uz), 23(23).

9. Ergasheva, G. (2022). Bo'lajak mutaxassislarning kasbiy-psixologik tauyorgarligining o'ziga xos xususiyatlari. Центр научных публикаций (buxdu.Uz), 23(23).

10. Ergasheva, G. (2022). Preparing students for research activities based on project technology. Центр научных публикаций (buxdu.Uz), 23(23).

11. Ergasheva, G. (2022). Respublikamizda kasbga yo'naltirish ishlarini uzviy tashkil etishning pedagogikpsixologik aspektlar. Центр научных публикаций (buxdu.Uz), 23(23).

12. Ergasheva, G. (2022). Virtual borliq texnologiyasining biologiya ta'limida qo'llash imkoniyatlari. Центр научных публикаций (buxdu.Uz), 23(23).

13. Ergasheva, G. (2022). Content vocational guidance of pupils in biology lessons. Центр научных публикаций (buxdu.Uz), 23(23).

14. Ergasheva, G. (2022). Modeling Of Students' Quasi-Professional Activities. Центр научных публикаций (buxdu.Uz), 23(23).

15. Ergasheva, G. (2022). Biologiya darslarida interaktiv metodlardan foydalanishning psixologik jihatlari. Центр научных публикаций (buxdu.Uz), 23(23).

16. Ergasheva, G. (2022). Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy-metodik kompetentligi shakllantirishning funksional o'ziga xosligi. Центр научных публикаций (buxdu.Uz), 23(23).

17. Ergasheva, G. (2022). Methodology for forming basic and special-subject

competences of pupils based on an integrative approach. Центр научных публикаций (buxdu.Uz), 23(23).

18. Ergasheva, G. (2022). Биология дарсларида мультимедиа технологиясидан фойдаланишнинг методик услублари. Центр научных публикаций (buxdu.Uz), 23(23).

19. Ergasheva, G. (2022). Подготовки будущих учителей биологии к профессиональной деятельности использованию интерактивных программных средств. Центр научных публикаций (buxdu.Uz), 23(23).

20. Ergasheva, G. (2022). Методика создания творческих и поисковых заданий по биологии. Центр научных публикаций (buxdu.Uz), 23(23).

21. Ergasheva, G. (2022). Педагогические аспекты создания фонд оценочных средств профессиональной компетентности обучающихся в цифровой образовательной среде. Центр научных публикаций (buxdu.Uz), 23(23).

22. Ergasheva, G. (2022). Методы организации научно-исследовательской деятельности студентов в факультете естественных наук ТГПУ. Центр научных публикаций (buxdu.Uz), 23(23).

23. Salimova S.F. Improving the professional competence of future biology teachers //Archive of Conferences. – 2021. – С. 69-71.

24. Salimova S. General structure of spinal animals features //Центр научных публикаций (buxdu. uz). – 2021. – Т. 3. – №. 3.

25. Salimova S. Ta'lim natijalarini baholashga kompetentli yondashuv mohiyati //Центр научных публикаций (buxdu. uz). – 2021. – Т. 3. – №. 3.

26. Salimova S.F. Formation of professional skills of future biology teachers and development of its criteria //Academicia: an international multidisciplinary research journal. – 2021. – Т. 11. – №. 2. – С. 769-772.

27. Salimova S.F. Improvement of methodical communication system //Archive of Conferences. – 2020. – Т. 4. – №. 4. – С. 77-78.

28. Salimova S. Formation of professional skills of future biology teachers and development of its criteria: formation of professional skills of future biology teachers and development of its criteria //Центр научных публикаций (buxdu. uz). – 2020. – Т. 10. – №. 9.

29. Salimova S. Method of improving self-study works of students in biology by means of informational resources //Центр научных публикаций (buxdu. uz). – 2020. – Т. 2. – №. 2.

30. Salimova S. General structure of spinal animals features // Центр научных публикаций (buxdu. uz). – 2021. – Т. 3. – №. 3.

31. Salimova S. General structure of spinal animals features // Центр научных публикаций (buxdu. uz). – 2021. – Т. 3. – №. 3.

32. Salimova S. Ta'lim natijalarini baholashga kompetentli yondashuv mohiyati

// Центр научных публикаций (buxdu. uz). – 2021. – Т. 3. – №. 3.

33. Salimova S. Method of improving self-study works of students in biology by means of informational resources //Центр научных публикаций (buxdu. uz). – 2020. – Т. 2. – №. 2.

34. Salimova S. Improving the methodological training and research activities of future biology teachers //European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences Vol. – 2019. – Т. 7. – №. 12.

35. Салимова С. Ф. «Тюнинг» («Tuning») халқаро лойиҳаси ва унинг моҳияти //Science and Education. – 2022. – Т. 3. – №. 1. – С. 1013-1019.

36. Салимова С. Ф. Бўлажак биология ўқитувчилари касбий компетенциялари шаклланганлик даражасини баҳолашнинг ўзига хос жиҳатлари //Scientific progress. – 2022. – Т. 3. – №. 1. – С. 1087-1094.